18 november 2015

Europese Antibioticadag

Een Europees gezondheidsinitiatief

BAPCOC

Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Minder en beter antibioticagebruik buiten het ziekenhuis

Samuel COENEN en An DE SUTTER

voor de Werkgroepen Sensibilisatie en Ambulante praktijk

.be

RIZIV

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

2 Achtergrond

Resistentie bedreigt wereldwijd de volksgezondheid

Antibioticagebruik selecteert voor resistentie

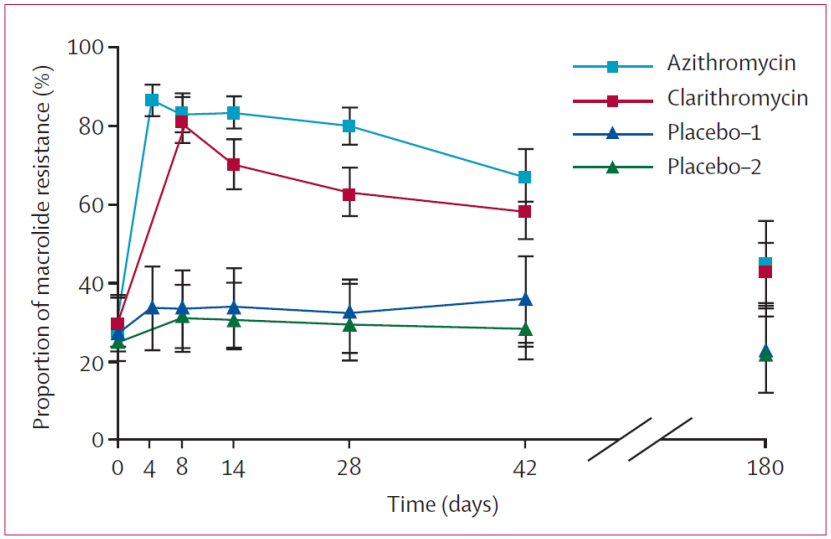

Figure 2: **Temporal changes in the proportion of macrolide-resistant streptococci after azithromycin and clarithromycin use**
Data shown are for all 204 volunteers followed through to day 42, and for 99 volunteers followed through to day 180. Error bars are 95% CI.

Goossens H *et al*. **Lancet** 2005;365:579-87
Malhotra-Kumar S *et al*. **Lancet** 2007;369:482-90

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

3

Achtergrond

Antibioticagebruik bij mensen = 95% buiten het ziekenhuis

Antibacterials for systemic use (ATC group J01)

Consumption of antibacterials for systemic use (ATC group J01) in the community (primary care sector) and the hospital sector expressed in DDD per 1000 inhabitants and per day in 2013

ATC group J01	Community (primary care sector)	Hospital sector
Beta-lactam antibacterials, penicillins (J01C)	16.92	0.84
Other beta-lactam antibacterials (J01D)	1.53	0.36
Tetracyclines (J01A)	2.16	0.02
Macrolides, lincosamides and streptogramins (J01F)	3.38	0.08
Quinolone antibacterials (J01M)	2.63	0.19
Sulfonamides and trimethoprim (J01E)	0.28	0.03
Other J01 substances	2.53	0.14
Total	**29.43**	**1.67**

ESAC-Net Interactive database gegevens voor België in 2013

.be

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Achtergrond

- ➔ Antibioticagebruik bij mensen buiten het ziekenhuis verbeteren
  - ➔ **Sensibiliseren van de bevolking**
  - ➔ **Ondersteunen van de voorschrijvers**

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

SENSIBILISEREN VAN DE BEVOLKING

2000 – 2003 (3 winters)

€ 300.000
Question Santé
red-antibiotica.org

2004 – 2008 (4 winters)

€ 300.000
DuvallGuillaume
antibiotics-info.org

2008 – 2014 (6 winters)

€ 400.000
Absoluut
gebruikantibioticacorrect.be

2014 – …

€ 400.000
THERE
gebruikantibioticacorrect.be

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Ondersteunen van de voorschrijvers

- Richtlijnen voor goed gebruik van antibiotica + updates
- Antibioticagids + updates
- Nieuwsbrieven NRKP
- Individuele antibioticavoorschrijffeedback

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Ondersteunen van de voorschrijvers

- Richtlijnen voor goed gebruik van antibiotica + updates
    - Acute cystitis bij de vrouw
    - Acute keelpijn
    - Acute middenoorontsteking
    - Acute rhinosinusitis
    - Acute lage luchtweginfectie
    - Exacerbatie COPD
    - Acute gastro-enteritis

.be

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

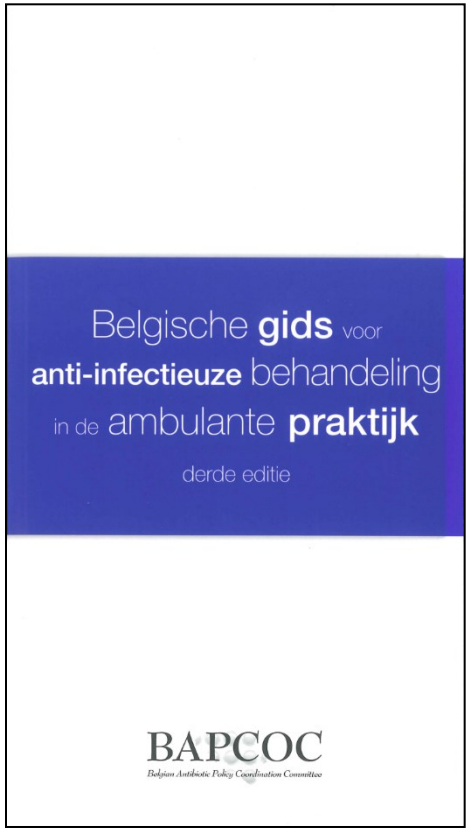

"ANTIBIOTICAGIDS"

- Editie 2006, 2008, 2012, ..
- Beknopt en "on the spot" te gebruiken
- Complementair aan "Gecommentarieerd Geneesmiddelen Repertorium van het BCFI"

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Ondersteunen van de voorschrijvers

- Nieuwsbrieven NRKP
- Individuele antibioticavoorschrijffeedback

	U	P5	P25	P50	P75	P95
5.04 Percentage patiënten met een voorschrift voor antibiotica in de loop van het jaar						
< 15 jaar	**73,3%**	46,9%	61,2%	71,1%	80,6%	91,5%
≥ 15 jaar	**49,9%**	37,0%	45,5%	51,8%	57,8%	66,3%
5.05 Percentage voorschriften voor amoxicilline, niet gecombineerd met clavulaanzuur (minder dan 15 jaar)	**90,3%**	21,3%	60,8%	81,0%	91,6%	100,0%
5.06 Percentage voorschriften voor amoxicilline, niet gecombineerd met clavulaanzuur (meer dan 15 jaar)	**31,1%**	10,0%	29,7%	47,3%	61,8%	79,6%
5.07 Percentage DDD (macroliden + chinolonen + amoxicilline gecombineerd met clavulaanzuur + cefalosporine) / DDD antibiotica	**66,0%**	27,5%	41,3%	53,6%	64,9%	80,4%

.be

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Resultaten - antibioticagebruik

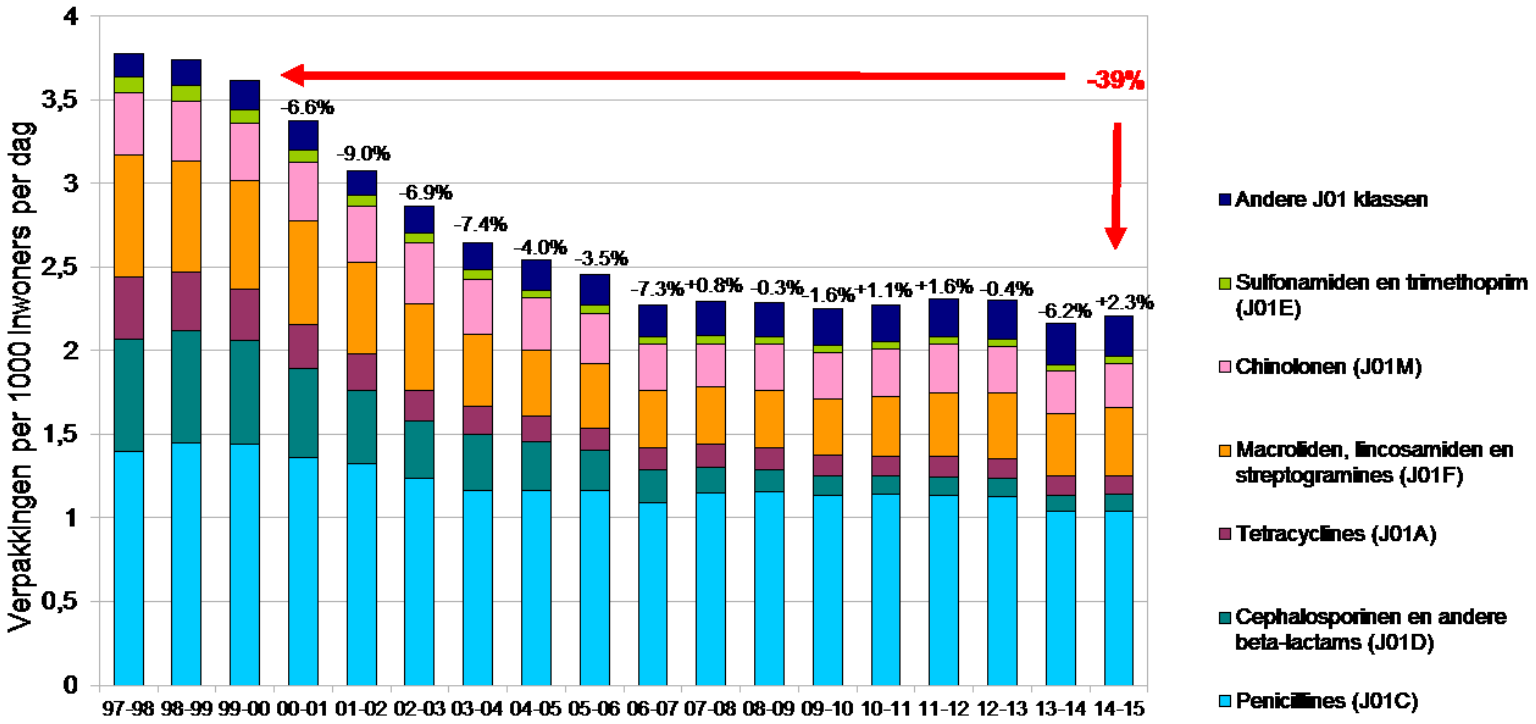

Farmanet gegevens voor België zonder zelfstandigen

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

11

Resultaten - antibioticagebruik

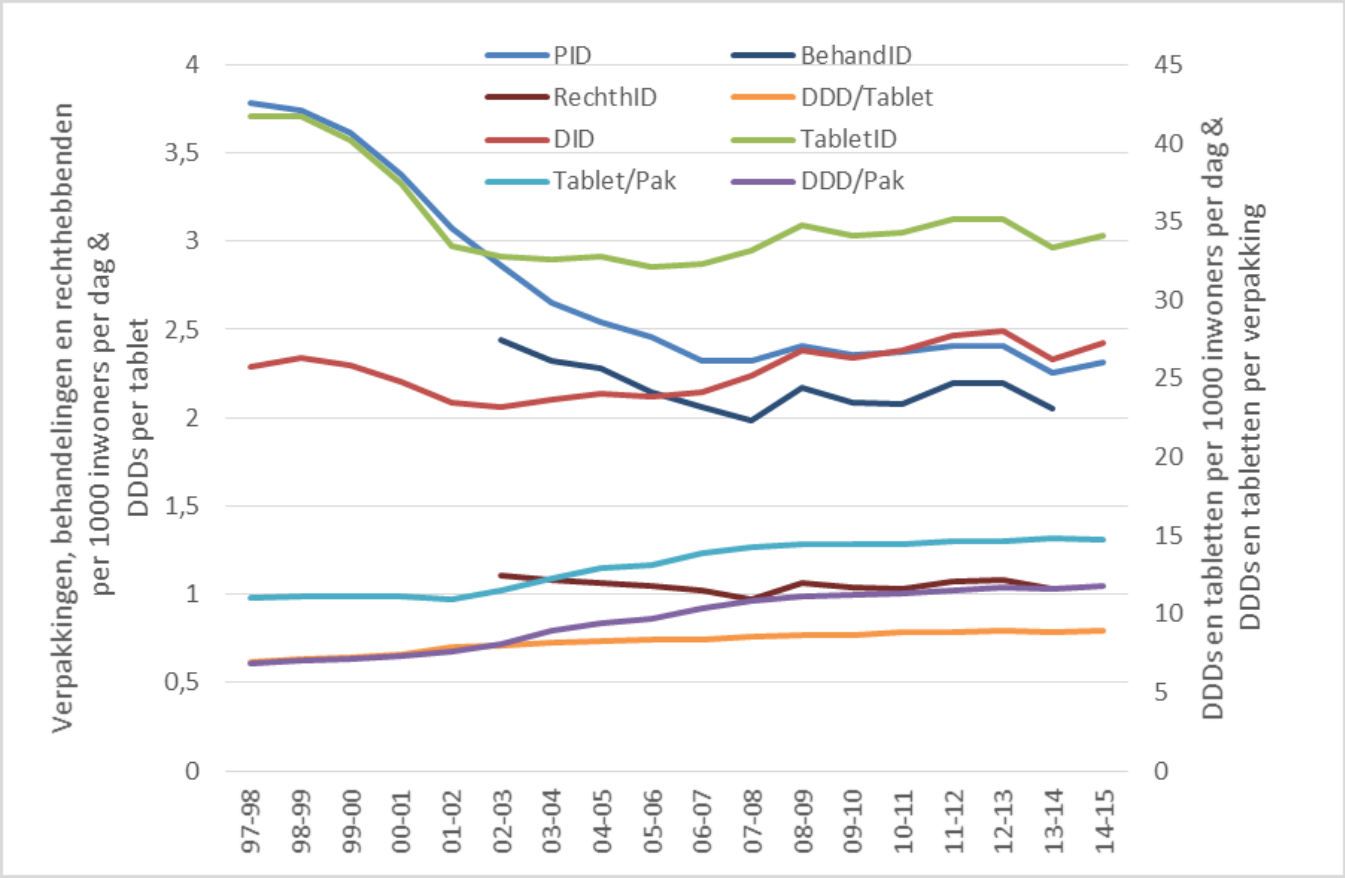

Farmanet en IMA gegevens voor België met correctie voor zelfstandigen

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Resultaten - antibioticagebruik

	02-03	13-14	Verschil
Mensen	405	375	-7%
Behandelingen	891	750	-16%
Verpakkingen	1044	823	-21%
Tabletten	11956	12188	+2%
Standaard dagdosissen (DDD ~ kilogrammen)	8472	9573	+13%

Farmanet en IMA gegevens voor België met correctie voor zelfstandigen
Aantallen per 1000 inwoners per jaar

.be

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

13

Resultaten - antibioticagebruik

	02-03	13-14	Verschil		
Mensen	405	375	-7%	-9%	Behand/Mens (2,2 - 2,0)
Behandelingen	891	750	-16%	-6%	Pak/Behand (1,2 - 1,1)
Verpakkingen	1044	823	-21%	+29%	Tablet/Pak (11-15)
Tabletten	11956	12188	+2%	+11%	DDD/Tablet (0,71- 0,79)
Standaard dagdosissen (DDD ~ kilogrammen)	8472	9573	+13%		

Farmanet en IMA gegevens voor België met correctie voor zelfstandigen

.be

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

14

Resultaten - antibioticaresistentie

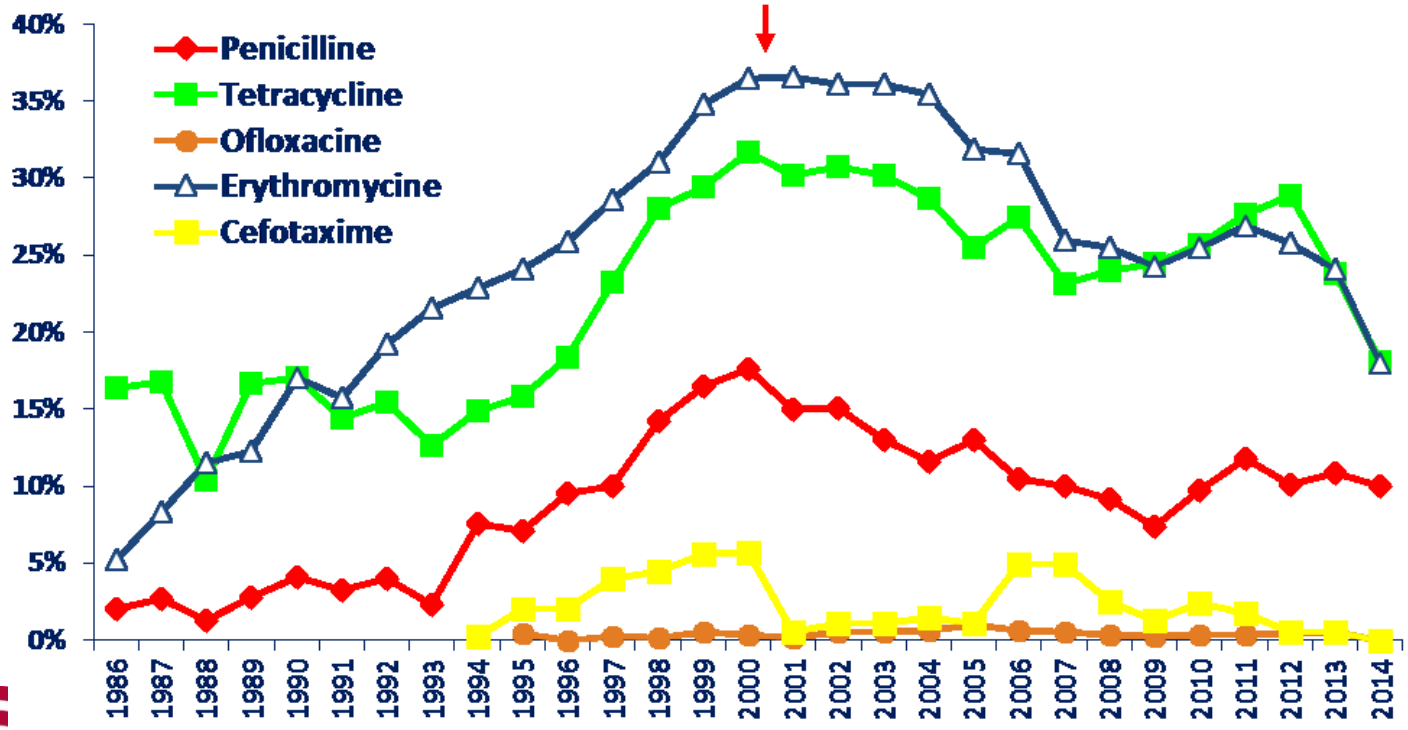

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Toekomstplannen

Doelen

- 800 antibioticaverpakkingen 1000 per jaar ➔ 600 (2020)
  (1300+ voor campagnes) ➔ 400 (2025)

- Verhouding amoxicilline/amoxiclav: 50/50 ➔ 80/20 (2018)

- Aandeel chinolonen in antibioticagebruik: 10% ➔ 5% (2018)

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Acties

- Sensibilisatiecampagnes
- Medische opleiding en navorming voor huisartsen
- Antibioticagids linken aan EMD
- Implementatie GRACE INTRO
- Participatory Action Research

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

17

Sensibilisatiecampagnes

ANTIBIOTICA
GEBRUIK ZE GOED EN ENKEL ALS HET MOET!

Europese Antibioticadag
Een Europees gezondheidsinitiatief

RIZIV

.be

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

18

Implementatie GRACE INTRO

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

INTRO
Internet Training for Antibiotic Use

Pagina 2/7

Overzicht van het trainingsprogramma

Introductie
• Achtergrondinformatie over het 'teveel voorschrijven' van antibiotica bij lage luchtweginfecties (LLWI).
• Een overzicht van de voordelen van het gebruik van een brochure tijdens het consult over de behandeling van LLWI om het uitwisselen van informatie te vergemakkelijken.

Communicatie Training
• Een overzicht van de brochure en hoe deze u kan helpen bij het uitleggen aan patiënten waarom ze al dan niet antibiotica nodig hebben.
• Een overzicht van de 3 belangrijkste onderdelen van een effectief consult die ervoor zullen zorgen dat patiënten tevreden zijn over het consult, zelfs als er geen antibiotica voorgeschreven wordt.
• Korte videofragmenten die laten zien hoe u de brochure op een doeltreffende manier kan gebruiken tijdens het consult in de huisartsenpraktijk.

Aanvullend Materiaal
• Leer Meer - Aanvullend bewijs dat het in de training gegeven advies ondersteunt.

Terug | Verder

EUROPEAN ANTIBIOTIC AWARENESS DAY — A EUROPEAN HEALTH INITIATIVE

UNIVERSITY OF Southampton

Universiteit Antwerpen

Little P *et al*. **Lancet** 2013;13:123-9; **Huisarts Nu** 2013;42:307-9.

.be

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

19

Implementatie GRACE INTRO

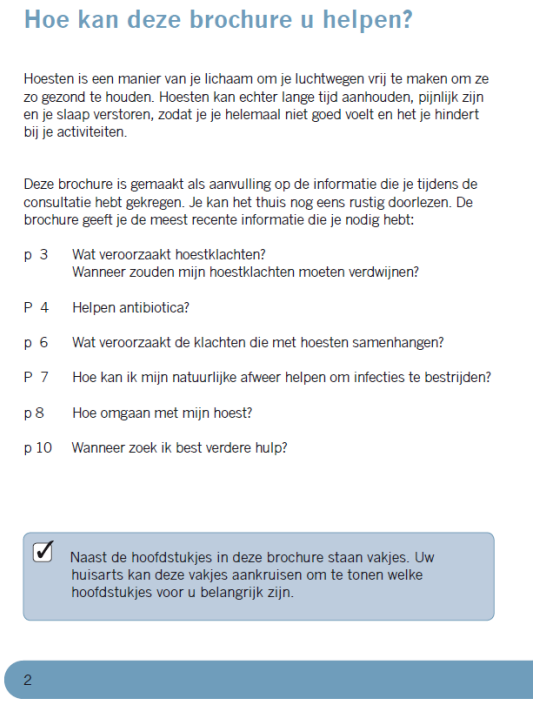

Hoe kan deze brochure u helpen?

Hoesten is een manier van je lichaam om je luchtwegen vrij te maken om ze zo gezond te houden. Hoesten kan echter lange tijd aanhouden, pijnlijk zijn en je slaap verstoren, zodat je je helemaal niet goed voelt en het je hindert bij je activiteiten.

Deze brochure is gemaakt als aanvulling op de informatie die je tijdens de consultatie hebt gekregen. Je kan het thuis nog eens rustig doorlezen. De brochure geeft je de meest recente informatie die je nodig hebt:

p 3 Wat veroorzaakt hoestklachten?
Wanneer zouden mijn hoestklachten moeten verdwijnen?

P 4 Helpen antibiotica?

p 6 Wat veroorzaakt de klachten die met hoesten samenhangen?

P 7 Hoe kan ik mijn natuurlijke afweer helpen om infecties te bestrijden?

p 8 Hoe omgaan met mijn hoest?

p 10 Wanneer zoek ik best verdere hulp?

☑ Naast de hoofdstukjes in deze brochure staan vakjes. Uw huisarts kan deze vakjes aankruisen om te tonen welke hoofdstukjes voor u belangrijk zijn.

2

Little P *et al*. **Lancet** 2013;13:123-9; **Huisarts Nu** 2013;42:307-9.

.be

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Opleiding

Promoten interactieve werkcolleges rond casuïstiek in de opleiding

Interactieve navorming rond casuïstiek voor huisartsen

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Antibioticagids linken aan EMD

Klachten, symptomen

EMD
Acute rhinosinusitis
ICPC R75

Antibioticum voorschrift
J01C

Acute rhinosinusitis

Indicaties en opmerkingen

Bij acute rhinosinusitis zijn antibiotica in de regel niet geïndiceerd (GRADE 1A), behalve bij patiënten met ernstige rhinosinusitis (veel pijn, koorts en ernstig algemeen ziek-zijn).
Een behandeling kan eventueel ook overwogen worden bij patiënten met milde tot matige rhinosinusitis, als de patiënt 7 tot 10 dagen (bij kinderen 14 dagen) na de start van de symptomatische behandeling nog geen verbetering van de klachten ondervond. Het dient wel benadrukt te worden dat ook bij deze groep patiënten het effect van antibiotica beperkt is en ook hier de voorkeur dient uit te gaan naar verder afwachten van spontane verbetering. Patiënten met post nasale drip herstellen trager en hebben vaker baat bij een antibioticabehandeling.

Een patiënt met tekens van complicaties (roodheid en zwelling in het aangezicht; visuele, orbitale, meningeale of cerebrale symptomen) wordt meteen doorgestuurd.

Keuze van het antibioticum

Eerste keuze: (GRADE 1B)
- ***amoxicilline***
  Kind: 75-100 mg/kg per dag in 3 à 4 giften gedurende 5-7d
  Volwassene: 3 gram per dag in 3 giften gedurende 5-7d

.be

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Participatory Action Research in antibiotic stewardship

1. **Doel** : doorbreken van relatief status quo van de laatste jaren door **dieper onderzoek** naar determinanten van voorschrijven en door acties dichter bij de voorschrijvers

2. **UITGANGSPUNT** : antibiotica voorschrijven is **complex** , heeft te maken met **kennis, vaardigheden, attitudes van de arts – maar ook met context en cultuur -> aanpak op (lokale) maat nodig**

.be

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

PAR in antibiotic stewardship

- ✓ **Collaboratief** proces in lokale groepen (// ABTBG in ziekenhuis)
- ✓ **Aangepast** aan de lokale behoefte
- ✓ **Andere stakeholders** kunnen betrokken worden (niet alleen artsen maar ook bv. apothekers in kader van Medisch Farmaceutisch Overleg
- ✓ Combinatie van **actie en reflectie -> bijsturing**

PAR = actie + research

- **<u>Actie</u>: verbetering van het voorschrijven**
- **<u>Research</u>: nieuwe kennis over manieren om antibioticagebruik te verbeteren (de deelnemers zijn ahw mede-onderzoekers die interventies uittesten en evidentie verzamelen)**

.be

PAR in antibiotic stewardship

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

-> zal uiteindelijk leiden tot een breed toepasbaar en effectief **model** voor een **rationalisatie van het antibioticabeleid in de ambulante praktijk**
(*ambulante antibiotica therapie beleidsgroepen*)

- Flexibel
- Aangepast aan lokale situatie
- Bevordert de samenwerking
- Continu/herhaling

Randvoorwaarde : financiering

.be

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Meer informatie

www.gebruikantibioticacorrect.be
www.usagecorrectantibiotiques.be

www.health.fgov.be/antibiotics

.be

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Werkgroep Sensibilisatie

- Samuel Coenen (UA, DM), Voorzitter
- Vinciane Charlier (FOD), Onder-voorzitter
- Sibyl Anthierens (BAPCOC, UA), Secretariaat
- An De Sutter (UG, DM), Voorzitter Werkgroep Ambulante Praktijk
- Pascal Semaille (ULB), Onder-voorzitter Werkgroep Ambulante Praktijk
- Niels Adriaenssens (UA)
- Joris Maesschalk (APB)
- Paul Tulkens (UCL)
- Herman Goossens (UA) Voorzitter BAPCOC

BAPCOC
Belgian Antibiotic Policy Coordination Committee

Werkgroep Ambulante praktijk

- An De Sutter (UGent, DM), Voorzitter
- Pascal Semaille (ULB), Onder-voorzitter
- Sibyl Anthierens (BAPCOC, UA), Secretariaat
- Samuel Coenen (UA, DM), Voorzitter Werkgroep Sensibilisatie
- Vinciane Charlier (FOD), Onder-voorzitter Werkgroep Sensibilisatie
- Cathy Mathei (KUL, huisartsgeneeskunde)
- Corinne Brouuaert (ULG, huisartsgeneeskunde)
- Didier Schoevaerdts (UCL, geriatrie)
- Sophie Leconte (UCL, huisartsgeneeskunde)
- Dirk Ommeslag (AZ Sint Lucas, Gent, pneumologie infectiologie)
- Geert De Loof (BCFI)
- Helen van Hoecke (Ugent, Neus-Keel-Oor ziekten)
- Jan Van De Voorde (VUB, huisartsgeneeskunde)
- Joris Maesschalck (APB)
- Petra Schelstraet (UGent, pediatrie infectiologie)
- Herman Goossens (UA) Voorzitter BAPCOC

.be